

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Галенко Анастасія Сергіївна

**СТИЛІСТИКА МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ ОНЛАЙН-
ПЕРЕКЛАДАЧІВ GOOGLE, YANDEX ТА PROMT
(на матеріалі німецькомовних новин)**

Спеціальність 035 Германські мови і літератури
(переклад включно, перша мова – німецька)

Автореферат

на здобуття наукового рівня магістра

м. Миколаїв – 2019 рік

Робота виконана на кафедрі теорії та практики перекладу з німецької мови Чорноморського національного університету імені Петра Могили, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: старший викладач кафедри теорії та практики перекладу з німецької мови,
Корягіна Альона Юріївна,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили.

Загальна характеристика дипломної роботи

Дипломна робота присвячена дослідженню особливостей машинного перекладу текстів новин з німецької на українську і російську мови та проблем, що виникають при перекладі.

Теоретичною базою дослідження слугували праці з теорії перекладу В. Анісімова, М.С. Блехмана, В.К. Войнова, Ю.Н. Марчука, З.М. Шаляпіної; положення про стратегії реалізації систем машинного перекладу, способах опису лінгвістичних алгоритмів і словникових баз (Ю. Д. Апресян, Л. Н. Беляєва, Д. Ву, Л. Л. Юмдін, М. Карл, Ф. Коен, Ю. Н. Марчук, С. Ніренбург, Р. Г. Піотровський, І. І. Убін, Х. Ушкорайт, Дж. Хатчинс).

Питаннями вивчення мови текстів масової інформації, їх структури, жанрової диференціації, дискурсивної складової, стильової приналежності, а також лінгво-прагматичного аспекту мови ЗМІ, присвячені роботи таких вчених, як І.Р. Гальперін, Т.А. ван Дейк, Т.Г. Добросклонська, П.Р. Дускаєва, М.Р. Желтухіна, Б.А. Зільберт, А.А. Кибрик, А.Г. Кирилов, І.М. Кобозєва, В.І. Коньков, В.Г. Костомаров, Е.С. Кубрякова, Е.А. Лазарева, Б. Макнейра, Д. Річардсон, К.А. Рогова, С.І. Сметаніна, М. Стаббс, А.А. Тертичний, В.А. Тиригіна, Н. Фейрклоу, Р. Хорнбі, В.Є. Чернявська, А.Ю. Шевченко і багатьох інших.

Матеріалом дослідження слугували тексти, обрані з веб-сайтів німецькомовних новин, а саме <https://www.t-online.de/nachrichten>, <https://www.tagesschau.de>, https://www.n-tv.de/home/Das_Neueste, <https://www.krone.at/welt>, <https://www.fnp.de/deutschland-welt>, <https://web.de/magazine/news/> політичної, економічної, культурної, спортивної тематики та їхні переклади, виконані за допомогою онлайн-перекладачів Google Translate, Yandex та Promt. У роботі аналізуються помилки в текстах перекладу і порівнюється якість зробленого перекладу. Результати порівняння систематизуються та узагальнюються. В необхідних випадках використовуються дані словників німецькою та українською мовами.

Вибір новинних текстів з інтернет-сайтів для вивчення особливостей перекладу публіцистичного стилю і виявлення стилістичних помилок в текстах перекладів обумовлений тим, що в даний час веб-сайти зайняли важливе місце як джерела інформації серед інших видань. Як матеріал для дослідження в основному використовувалися актуальні новини Німеччини різних тематик.

Актуальність теми роботи. Сьогодні машинний переклад є одним з видів діяльності людини. Машинний переклад може значно полегшити життя, прискорюючи процес перекладу, не зважаючи на недосконалу якість вихідного тексту.

Інструменти машинного перекладу, що дозволяють працювати з текстами онлайн і здійснювати швидкий переклад, служать для інтернет-користувачів засобом комунікації. У таких інструментів є ряд недоліків - жодна з таких платформ, існуючих в даний час, не є оптимальною з точки зору швидкості, правильності та вартості перекладу. Найчастіше результати роботи онлайн-інструментів вимагають постредагування, і ефективно можуть використовуватися тільки тими, хто в якійсь мірі володіє мовою перекладу і мовою оригіналу. Потреба в досконалому перекладі збільшується щорічно. На сьогодні важливим питанням залишається пошук шляхів вирішення проблеми довершеного та швидкого перекладу. Саме цим і обумовлюється **актуальність** даної роботи.

Вибір даної **теми** дослідження обумовлений в першу чергу її новизною, недостатнім ступенем дослідженості та актуальністю розглянутих задач. Проблема ефективності машинного перекладу є одним з ключових чинників, що визначають перспективність розвитку даної галузі науки. В даний час не існує єдиної системи оцінки ефективності роботи існуючих систем машинного перекладу (СМП). У даній роботі робиться спроба проведення порівняльного аналізу ефективності сучасних комерційних СМП. У дослідженні брали участь системи, що здійснюють переклад з німецької мови на українську та російську.

Метою роботи є дослідження роботи сучасних СМП, їх характеристик, ефективність, якість перекладу, зробленого за допомогою онлайн-перекладачів Google Translate, Yandex та Promt.

Для досягнення мети були поставлені такі **завдання**:

1. описати стан сучасного машинного перекладу;
2. виявити сучасні системи машинного перекладу, яким знайшли промислове і комерційне застосування, і які є чинними системами;
3. охарактеризувати новини як об'єкт лінгвістичного дослідження;
4. зробити порівняння результатів перекладів, зроблених онлайн-перекладачами;
5. аналіз типових стилістичних помилок, що з'являються у тексті перекладу;
6. визначити переваги та недоліки онлайн-перекладачів;
7. надати рекомендації щодо покращення машинного перекладу.

Для вирішення поставлених завдань у дипломній роботі використовувалася комплексна методика лінгвістичного дослідження, що включало **методи** опису, порівняння, аналізу, експерименту, вимірювання.

Об'єктом роботи є тексти німецькомовних новин, а **предметом** – особливості та проблеми, що виникли під час їх перекладу онлайн-перекладачами Google Translate, Yandex та Promt.

Наукова новизна роботи. Після дослідження, яке полягало в порівняльному аналізі якості перекладів, зроблених онлайн-перекладачами, були складені рекомендації щодо поліпшення якості перекладу системами машинного перекладу.

Практична цінність даної роботи полягає в тому, що потенційний користувач СМП при виборі програми машинного перекладу може скористатися аналізом порівнянь перекладів, що приводяться в дипломній роботі, для вибору кращої системи машинного перекладу для подальшого перекладу текстів публіцистичного стилю. На основі результатів такого порівняння можна буде прийняти остаточне рішення про доцільність

застосування СМП для перекладу текстів публіцистичного стилю і отримати початкове уявлення про якість машинного перекладу і наявних на сьогоднішній день недоліків в цій області.

Обсяг і структура дипломної роботи. Робота складається з вступу, двох розділів, що супроводжуються висновками, загальних висновків, списку використаної літератури, що включає 70 найменувань. Основний зміст роботи викладено на 60 сторінках.

Основний зміст дипломної роботи

У **вступі** подано загальну характеристику досліджуваної теми, обґрунтовано актуальність дипломної роботи, сформульовано мету, завдання досліджень, відзначено наукову новизну та практичну цінність отриманих результатів, подано інформацію про структуру та обсяг роботи.

У **першому розділі «Специфіка машинного перекладу текстів новин»** описана суть машинного перекладу, сучасний стан машинного перекладу, визначено та охарактеризовано типи систем машинного перекладу, розглянуто перспективи щодо розвитку машинного перекладу. Надана характеристика трьох онлайн-перекладачів, які є прикладами нейронного, гібридного та статистичного типів СМП, а саме Google, Yandex та Promt. Визначені переваги щодо користування ними, а саме безоплатність або низька вартість перекладу; доступність послуг онлайн-перекладача; висока швидкість перекладу; наявність словників за спеціальностями, миттєвий пошук; розташування в кілька вікон, можливість одночасного огляду кількох варіантів перекладу; можливість створення власного словника користувача; можливість перекладу з різних мов, компактність, наявність практично необмеженого обсягу інформації в комп'ютері. Також були визначені недоліки онлайн-перекладачів, такі як не дотримання правил граматики, стилістики та лексики; нездатність враховувати гру слів, художні прийоми; вибір одного із значень багатозначного слова, яке може не відповідати контексту; при відсутності слова в словнику не перекладають

його; кілька варіантів перекладу слова в одному тексті без пояснення різниці в тих чи інших словникових відповідностях, що ускладнює правильний вибір тієї чи іншої відповідності в даному контексті. Проаналізовано новини як об'єкт лінгвістичного дослідження. Охарактеризовано особливості публіцистичного стилю, прикладом якого і є новини.

Другий розділ «Переклад і порівняння онлайн-перекладачів Google, Yandex та Prompt» присвячений труднощам перекладу новинних текстів за допомогою машинного перекладу. Наведені приклади перекладів онлайн-перекладачів Google, Yandex та Prompt. Прикладами слугували тексти, обрані з веб-сайтів німецькомовних новин, а саме <https://www.t-online.de/nachrichten>, <https://www.tagesschau.de>, https://www.n-tv.de/home/Das_Neueste, <https://www.krone.at/welt>, <https://www.fnp.de/deutschland-welt>, <https://web.de/magazine/news/> політичної, економічної, культурної, спортивної тематики

Визначено стилістичні помилки на всіх мовних рівнях. На морфологічному рівні виявлено, що в німецькій мові новин простежується тенденція вживання форми дієслова в формі умовного способу Konjunktiv I в функції передачі непрямой мови. Також для публіцистичного стилю характерне вживання іменників в однині в значенні множини, як і вживання необчислювальних іменників в формі множини. На лексико-семантичному рівні виявлено активне вживання запозичень з англійської мови. У заголовках і в самих текстах новин можна зустрітися з незвичайною лексичною сполучуваністю або оксюмороном. Це використовується для ефекту несподіванки і залучення уваги читача до теми. На граматично-синтаксичному рівні виявлено активне використання різних фігур мови, а саме звернення до читача за допомогою питань різних типів і окличних речень. Переважає також інвертований порядок слів. Виявлено часте вживання пасивного стану і пасивного стану в поєднанні з модальним відтінком.

Розглянуто можливість перекладу тексту з картинки онлайн-перекладачами Google і Yandex, проаналізовано якість перекладу з картинки, визначено, які стилістичні норми були порушені при таких перекладах. В кінці розділу надаються рекомендації щодо поліпшення якості перекладу.

Висновки

У даній роботі було визначено поняття машинного перекладу, описані основні типи систем і методи їх роботи. На підставі теоретичних даних, описаних в першому розділі, проаналізовано роботу нейронного, гібридного і статистичного онлайн-перекладачів Google, Yandex та Promt, детально розібрані помилки, що з'являються при роботі цих систем, і було запропоновано способи їх усунення.

Проведене дослідження відображає якість перекладу для кожної окремої програми. В результаті дослідження було виявлено, що всі без винятку системи потребують налаштування на предметну область, в якій вони будуть використовуватися. Без проведення такого налаштування важко говорити про успішне використання СМП. Результати даного дослідження становлять практичну цінність при виборі тієї чи іншої СМП, тому що є системи, які володіють гарною якістю перекладу та значними сервісними можливостями.

Проведений аналіз перекладів показав, що СМП перекладають не завжди коректно і вимагають втручання редактора.

Отже, системи машинного перекладу надають такі переваги як оперативність, практичність, доступність, гнучкість, можливість обирати, багатофункціональність.

Якість машинного перекладу визначає ступінь складності тексту: чим складніший текст, тим більше помилок траплятиметься в здійсненому машиною перекладі. Такі помилки значною мірою дезінформують перекладача щодо предметно-логічного та прагматичного значення у вихідному тексті, неточно окреслюють предмет висловлення.

Існує ряд типових помилок, що виникають у ході машинного перекладу.

До граматичних проблем перекладу можна віднести неправильне розпізнавання типів зв'язків між членами речення, що в свою чергу порушує порядок членів речення, заміна одного члена речення на інший, комп'ютерному перекладачеві досить складно дається розпізнавання родової та відмінкової форм.

До лексичних проблем, перш за все, відноситься неправильний принцип відбору словникових відповідників, повна або часткова неперекладність, неправильний переклад термінології.

Насамперед машинний переклад виконує функцію допоміжного інструмента в роботі перекладача, оптимізує процес перекладу, обробляє великі обсяги інформації. Результати машинного перекладу неодмінно підлягають редагуванню з метою запобігти проникненню помилок у кінцевий текст перекладу.

Анотація

Галенко А.С. Стилїстика машинного перекладу онлайн-перекладачів Google, Yandex та Promt (на матеріалі німецькомовних новин)

Дипломна робота на здобуття наукового рівня магістра за спеціальністю 035 Германські мови і літератури (переклад включно, перша мова – німецька). – Чорноморський національний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2019.

Дипломна робота присвячена актуальному питанню стосовно адекватності машинного перекладу текстів новин онлайн-перекладачами Google, Yandex та Promt та виявленню стилістичних помилок, що з'являються у тексті перекладу.

У роботі описана суть машинного перекладу, сучасний стан машинного перекладу, визначено та охарактеризовано типи систем машинного

перекладу, розглянуто перспективи щодо розвитку машинного перекладу. Надана характеристика трьох онлайн-перекладачів, які є прикладами нейронного, гібридного та статистичного типів СМП, а саме Google Translate, Yandex та Promt. Визначені переваги щодо користування ними.

У практичній частині дипломної роботи проведено порівняння текстів перекладу українською та російською мовами, зробленими онлайн-перекладачами, визначені головні труднощі, що виникли при перекладі публіцистичного стилю. Розглянута можливість перекладу тексту з картинки та проаналізовано якість такого перекладу. А також запропоновано шляхи усунення деяких з них.

Ключові слова: машинний переклад, системи машинного перекладу, онлайн-перекладач, стилістичні помилки, новини.

Аннотація

Галенко А.С. Стилистика машинного перевода онлайн-переводчиков Google, Yandex и Promt (на материале немецкоязычных новостей)

Дипломная работа на соискание ученой степени магистра по специальности 035 Германские языки и литературы (перевод включительно, первый язык – немецкий). - Черноморский национальный университет имени Петра Могилы. – Николаев, 2019.

Дипломная работа посвящена актуальному вопросу касательно адекватности машинного перевода текстов новостей онлайн-переводчиками Google, Yandex и Promt и выявление стилистических ошибок, которые появляются в тексте перевода.

В работе описано современное состояние машинного перевода, определены и охарактеризованы типы систем машинного перевода, Рассмотрены перспективы развития машинного перевода. Надана характеристика трех онлайн-переводчиков Google Translate, Yandex и Promt. Виявлені переваги їх використанням.

В практической части дипломной работы проведено сравнение текстов перевода на украинском и русском языках, сделанных с помощью онлайн-переводчиков, определены главные трудности, которые возникли при переводе публицистического стиля. Рассмотрена возможность перевода текста с картинки и проанализировано качество такого перевода. А также предложены пути устранения некоторых из них.

Ключевые слова: машинный перевод, системы машинного перевода, онлайн-переводчик, стилистические ошибки, новости.

Summary

Halenko A.S. Stylistics of machine translation by online-translators Google, Yandex and Prompt (on the material of German-language news)

Thesis for degree of master. Specialty 035 Germanic languages and literatures (including translation, first language - German). - Petro Mohyla Black Sea National University. - Mykolaiv, 2019.

The thesis presents the study of peculiarities of the machine translation of the texts of news by the online translators Google, Yandex and Prompt, and identify of the stylistic mistakes, that appear in the translation text.

The thesis describes the modern condition of the machine translation, identifies and defines the types of machine translation systems, considers the prospects for the development of machine translation. Characteristics of three online translators Google, Yandex and Prompt are defined. The benefits of using them are determined.

In the practical part of the thesis, there are examples of translations by online translators Google, Yandex and Prompt. The translation's comparison of news in Ukrainian and Russian has been carried out. The main difficulties, which are arised in the translation of the journalistic style have been identified. It is considered the possibility of translating text from a picture and analyzed the quality of such translation. It is determined which stylistic rules were violated in such translations.

At the end of the work, it is provided the recommendations for improving the quality of translation.

Keywords: machine translation, machine translation systems, online translator, stylistic mistakes, news.